
MPT szakmai információ

A PSZICHOLÓGIAI TESZTHASZNÁLAT IRÁNYELVEI

A MAGYAR PSZICHOLÓGIAI TÁRSASÁG TESZTBIZOTTSÁGA ELFOGADTA 2015. DECEMBER 15-ÉN

Az Magyar Pszichológiai Társaság Tesztbizottsága (TB) a hazai teszthasználat rendezése érdekében szakmai Irányelveket bocsát ki. Ennek kidolgozásakor a TB figyelembe vette mértékadó nemzetközi szakmai társaságok (APA, EFPA, BPS) rendelkezésre álló irányelveit, az érintett hazai szakmai társaságok (Magyar Pszichológiai Társaság, Magyar Pszichiátriai Társaság), szakmai érdekképviseleti szervezet (Magyar Pszichológusok Érdekvédelmi Egyesülete), minisztériumi szakmai tanácsok (Egészségügyi Szakmai Kollégium Pszichiátria és Pszichoterápiás Tanácsa, illetve Klinikai Szakpszichológia és Pszichoterapeuta Klinikai Szakpszichológus Tanácsa), tekintélyes egyetemi oktatók és a hazai tesztforgalmazók véleményét. A jelen irányelvek összhangban vannak a Magyar Pszichológiai Társaság és a Magyar Pszichológusok Érdekvédelmi Egyesülete által 2004. május 5-én jóváhagyott Pszichológusok szakmai etikai kódexével, különösen annak 3.12; 3.13; és 3.14. pontjaival, amelyek a kliensek, a pszichológusok és a pszichológus szakmai eszközeinek védelmét írják elő.

Az Irányelvek a pszichológiai vizsgáló- és mérőeljárások (továbbiakban: tesztek) használatát szabályozza: milyen típusú tesztek, milyen feltételek mellett, milyen célra, milyen végzettséggel, illetve képzettséggel és előzetes gyakorlattal használhatók.

Jelen Irányelvek **2016. január 1-jén** léptek érvénybe.

1. A pszichológiai tesztek olyan pszichológiai funkciókat vizsgáló/mérő – szigorú szakmai (pl. pszichometriai) és etikai követelményeknek megfelelően megalkotott – eljárások, amelyek közvetlenül vagy közvetve a vizsgált személyek (továbbiakban: kliensek) magatartását, nevelését, szakmai karrierjét és/vagy gyógykezelését befolyásoló döntések megalapozásához vagy kutatási kérdések tisztázásához járulnak hozzá.

- a. A pszichológiai tesztek és vizsgálóeljárások szellemi alkotások, amelyekre a szerzői jogvédelem szabályai érvényesek. A szerzői jog tulajdonosa a teszt kidolgozója és fejlesztője. A teszt terjesztésének jogát a szerző átadhatja tesztforgalmazó vállalkozásoknak. A tesztek bármilyen megváltoztatása, más nyelvre fordítása, adaptálása csak a szerzői jog tulajdonosának írásos engedélyével történhet.
  - b. A pszichológiai tesztek szakmai minőségét Magyarországon az MPT tesztbizottságának tesztminősítési eljárása szavatolja.
  - c. A pszichológiai tesztek és azok háttéranyagai (űrlapok, értékelő kulcsok, kézikönyvek, normatáblák) a pszichológusok védett munkaeszközei, amelyek kliensek általi ismerete a felhasználhatóságukat akadályozhatja, ennél fogva nem jelentethetők meg a nyilvánosságban.
  - d. A sajtóban vagy interneten gyakorta megjelenő tesztek (a továbbiakban: „magazintesztek”) módszertanilag nem ellenőrzött eszközök, az általuk nyújtott információ nem hiteles, s azokra építve nem fogalmazható meg pszichológiai szakvélemény és nem hozhatók a személy életét befolyásoló pszichológiai megalapozott döntések.
2. Az egyetemi oklevéllel rendelkező pszichológusok (továbbiakban: pszichológusok) társadalmi megrendelésre állapotfelmérési (azonosítási), kiválasztási, diagnosztikai, illetve tanácsadói, fejlesztési és terápiás feladatokat látnak el.
    - a. A társadalom képviselői (pl. kliensek, páciensek, szülők, munkaadók, hivatalos szervek) és a társszakmák képviselői – pl. orvosok, pedagógusok, gyógypedagógusok – kérdéseiket és megrendeléseiket a pszichológusokhoz intézik, akik a tudomány aktuális állására alapozott tudásuk és vizsgálataik alapján adnak választ, visszajelzést, diagnózist, életvezetési tanácsot vagy kezelési javaslatot, szakértői véleményt, a továbbiakban összefoglalva: *pszichológiai szakvéleményt* – és/vagy végzik el fejlesztői és terápiás feladataikat.
    - b. A pszichológusok feladataik ellátása érdekében szakmai belátásuk szerint és személyes szakmai felelősségvállalással alkalmazhatnak teszteseteket.
    - c. A tesztek eredményeire alapozott pszichológiai *szakvéleményt* – és nem önmagukban a teszteredményeket (pontértékeket, mutatókat, profilokat) – használhatják fel azok a megrendelők (pl. munkahelyi vezetők, HR-esek, pedagógusok, gyógypedagógusok, orvosok, nem pszichológus igazságügyi szakértők), akik a személy életét befolyásoló konkrét döntéseket meghozzák.
    - d. Pszichológiai szakvéleményt csak a pszichológiai fogalmakat és elméleteket, illetve a pszichológiai eszközöket és eljárásokat ismerő, az előírt gyakorlattal rendelkező, megfelelően kiképzett okleveles pszichológus adhat ki.
      - i. A pszichológiai szakvéleményt a megrendelő által könnyen érthető és egyértelműen értelmezhető, egyben kíméletes formában kell megfogalmazni, tekintetbe véve a kliens és a hozzátartozók pszichológiai állapotát és felkészültségét.
      - ii. Pszichológiai szakvélemény kiadható automatikus riport formájában is, de a szakvélemény tartalmáért a felelősséget minden esetben pszichológusnak kell vállalnia, akinek az aláírását és elérhetőségét a szakvéleményen (riportban) fel kell tüntetni.

- iii. A pszichológiai teszteredmények és a pszichológiai szakvélemény hivatalos felhasználása (szakértői véleményként, okiratként, ügyiratként, hivatalos iratként) csak a jogszabályokban előírtaknak megfelelően történhet.
3. A pszichológiai tesztek használata a tesztek felvételét, a tesztpontszámok és tesztmutatók kiszámítását, szakértői rendszerek működtetését és a tesztmutatók értelmezését, valamint pszichológiai szakvélemény megfogalmazását jelenti, mely lépések külön-külön meghatározott végzettséghez és kiképzéshez kötöttek.
- a. Az I. táblázat foglalja össze azt, hogy milyen szintű végzettséggel vagy kiképzéssel milyen teszthasználati tevékenység végezhető.
    - i. A pszichológus képzettséggel és végzettséggel nem rendelkező egyetemi hallgatók, viselkedéselemzők, asszisztensek, valamint más rokon szakmák képzettségével és felsőfokú végzettségével rendelkezők (pl. pedagógusok, gyógypedagógusok, pszichiáterek) alapvetően a pszichológus szakértelmére támaszkodva, a pszichológus **közvetlen vagy közvetett** felelősségével (kiképzésével, szakmai irányításával és/vagy szupervíziójával) és a Pszichológusok szakmai-etikai kódexével összhangban használhatnak pszichológiai tesztek.
    - ii. Pszichiáterek, pedagógusok és gyógypedagógusok csak olyan tesztek használhatnak, amelyekre pszichológiai – elméleti és módszertani (pszichometriai) – kiképzést kaptak akár egyetemi, akár más hivatalos vagy a teszt szerzői jogtulajdonosa által megkívánt képzési formában, és a tesztekkel kapott adatokat csak a saját szakmájuk szabályai szerint megfogalmazott – pedagógiai, gyógypedagógiai vagy pszichiátriai – szakvéleményükbe építhetik be.
  - b. A különböző típusú tesztek használatszempontú besorolását és a használathoz szükséges képzettségi feltételeket a II. táblázat foglalja össze.

I. táblázat

A teszthasználók besorolása	A teszthasználó célja	A teszthasználóra vonatkozó minimális végzettségi és képzettségi előfeltételek	A teszthasználatra vonatkozó kötelező szupervízió és gyakorlat	Jogosultság személyre vonatkozó szakvélemény kiadására
A/1 Pszichológiai, pszichiátriai, gyógypedagógiai vagy pedagógiai egyetemi képzésben részt vevő egyetemi hallgatók	A teszt használatának el-sajátítása, műhelymunka, szakdolgozat készítése és/vagy kutatásban vagy gyakorlati pszichológiai feladatokban való részvétel (adatgyűjtés)	Egyetemi képzésben való részvétel, fogadalomtétel (mely a teszthasználat korlátaira és a titoktartási kötelezettségre is vonatkozik)	Pszichológus oktató (műhelymunka vagy szakdolgozat témavezetője)	Pszichológiai szakvéleményt kizárólag a kutatást vagy vizsgálatot vezető vagy a szupervízót ellátó, illetve a szakértői rendszert működtető pszichológus adhatja!
A/2 Képzett pszichológus asszisztens, viselkedéselemző	Pszichológiai kutatásban vagy vizsgálatban való részvétel (pl. adatgyűjtés, tesztfelvétel, tesztmutatók számítása)	Pszichológiai asszisztensi oklevél (melyet OKJ-képzés vagy MTA Pszichológiai Intézet-beli tanfolyam, vagy ilyen képzésre jogosult más intézmény adhat) vagy „viselkedéselemző” (BA szintű pszichológiai végzettséget igazoló egyetemi oklevél)	Kutatás- vagy vizsgálatvezető pszichológus	
A/3 Szakértői rendszer kezelője	Számítógépes tesztfelvételi és adatkiértékelési (pontozási) eljárás lefuttatása	A szakértői rendszer készítőjétől vagy forgalmazójától kapott képzés a szakértői rendszer kezelésére	A szakértői rendszert készítő vagy működtető pszichológus	

A teszthasználók besorolása	A teszthasználó célja	A teszthasználóra vonatkozó minimális végzettségi és képzettségi előfeltételek	A teszthasználatra vonatkozó kötelező szupervízió és gyakorlat	Jogosultság személyre vonatkozó szakvélemény kiadására
B/1 Pszichológus	Önállóan végzett pszichológiai kutatás vagy pszichológiai szakvélemény készítése	MA szintű pszichológus oklevél	Ha az adott teszt elsajátításához jogszabály vagy a teszt szerzői jogtulajdonosa bizonyos mennyiségű gyakorlatot ír elő, akkor – amíg ez a feltétel nem teljesül – szupervíziót az ilyen feltételt már igazoltan teljesített pszichológus lát el	A teszt felhasználásával készült <u>pszichológiai szakvéleményt</u> a hatályos jogszabályok vagy teszt szerzői jogtulajdonosa által előírt igazolt kiképzés és gyakorlat teljesítése után szupervízió nélkül is adhat!
B/2 Pszichiáter, gyógypedagógus, pedagógus	A pszichiátriai, pedagógiai vagy gyógypedagógiai kutatás vagy vizsgálat kiegészítése pszichológiai tesztekkel	Pszichiátriai, gyógypedagógiai vagy pedagógiai oklevél megferte esetén kiegészítő pszichometriai és tesztszmereti képzettség	Ha az adott teszt elsajátításához jogszabály vagy a teszt szerzői jogtulajdonosa bizonyos mennyiségű gyakorlatot ír elő, akkor – amíg ez a feltétel nem teljesül – szupervíziót az ilyen feltételt már igazoltan teljesített pszichológus lát el	A teszt felhasználásával készült <u>pszichológiai vagy gyógypedagógiai szakvéleményt</u> a hatályos jogszabályok vagy a teszt szerzői jogtulajdonosa által előírt igazolt kiképzés és gyakorlat teljesítése után szupervízió nélkül is adhat!
B/3 Szakértői rendszert működtető pszichológus, pszichiáter, gyógypedagógus, pedagógus	Pszichológiai kutatás vagy pszichológiai szakvélemény készítése szakértői rendszer adatai alapján	MA szintű pszichológus vagy pszichiáter, vagy gyógypedagógiai vagy pedagógiai oklevél	Ha az adott teszt elsajátításához jogszabály vagy a teszt szerzői jogtulajdonosa bizonyos mennyiségű gyakorlatot ír elő, akkor – amíg ez a feltétel nem teljesül – szupervíziót az ilyen feltételt már igazoltan teljesített pszichológus lát el	A teszt felhasználásával készült <u>pszichológiai</u>, (pszichiátriai, gyógypedagógiai vagy pedagógiai) szakvéleményt a hatályos jogszabályok vagy a teszt szerzői jogtulajdonosa által előírt igazolt kiképzés és gyakorlat teljesítése után szupervízió nélkül is adhat!

A teszthasználók besorolása	A teszthasználó célja	A teszthasználóra vonatkozó minimális végzettségi előfeltétel	A teszthasználatra vonatkozó kötelező szupervízió és gyakorlat	Jogosultság személyre vonatkozó pszichológiai szakvélemény kiadására
C/1 Szakpszichológus	Az adott teszt hatókörére (is) kiterjedően végzett kutatás vagy pszichológiai szakvélemény készítése	A B szint feltételein felül egyetemi szakpszichológusi oklevél, amennyiben a képzés az adott tesztet is magába foglalta; vagy az adott teszt szerzői jogtulajdonosa által kiadott tanúsítvány	A B szint feltételein felül az adott teszt szerzői jogtulajdonosa által előírt, igazolt kiképzés és gyakorlat teljesítése után szupervízió nélkül is adhat!	A B szint feltételein felül a teszt felhasználásával készült pszichológiai szakvéleményt a hatályos jogszabályok vagy a teszt szerzői jogtulajdonosa által előírt kiképzés és gyakorlat teljesítése után szupervízió nélkül is adhat!
C/3 Adott tesztre vagy szakértői rendszerre kiképzett pszichiáter, pedagógus, gyógy-pedagógus	Az adott teszt hatókörére (is) kiterjedően végzett kutatás vagy pszichiátriai, pedagógiai vagy gyógy-pedagógiai szakvélemény készítése	A B szint feltételein felül az adott teszt megelőzően az adott teszt használatára igazoltan kiképzett pszichológus	A B szint feltételein felül a teszt felhasználásával készült <u>pszichiátriai</u>, <u>gyógypedagógiai</u> vagy <u>pedagógiai</u> szakvéleményt a hatályos jogszabályok vagy a teszt szerzői jogtulajdonosa által előírt igazolt kiképzés és gyakorlat teljesítése után szupervízió nélkül is adhat!	A B szint feltételein felül a teszt felhasználásával készült <u>pszichiátriai</u>, <u>gyógypedagógiai</u> vagy <u>pedagógiai</u> szakvéleményt a hatályos jogszabályok vagy a teszt szerzői jogtulajdonosa által előírt igazolt kiképzés és gyakorlat teljesítése után szupervízió nélkül is adhat!

II. táblázat

A tesztek besorolása	A teszt formája	Pszichometriai követelmények	A teszt használatának célja	A teszt felvételére és kiértékelésére (pontozására) vonatkozó kiképzettségi és szupervizációs követelmények	A teszteredmények értelmezésére vonatkozó speciális kiképzés	Pszichológiai szakvélemény kiadása
0. Pszichológiai tesztnek nem minősülő „magazintesztek”		Nincsenek	Szórakoztatás	Nincs	Nincs	Nem kiadható
I.	I/1. Egyszerű képesség- és teljesítménytesztek	Reliabilitás; validitás; magyar összehasonlítható normaadatok (hazai standardok)	Pszichológiai, pszichiátriai, gyógypedagógiai és pedagógiai kutatás vagy szakvélemény készítése	A teszt felvétele és kiértékelése a tesztkönyv, illetve a kutatás- vagy a vizsgálatvezető instrukciói alapján elvégezhető. Az A szintű felhasználók a pszichológus szupervizációjával, a B és C szintű felhasználók önállóan végezhetik	A teszt értelmezése nem igényel speciális kiképzést. Az értelmezést B és C szintű teszthasználók végezhetik	Pszichológiai szakvéleményt B és C szintű teszthasználó adhat
	I/2. Egyszerű személyiség- és érdeklődés-kérdőív					
II.	II/1. Összetett képesség-tesztek	Papír-ceruza vagy online alapon végzett kvantitatív eljárások		A számítógépes eljárást a szakértői rendszerre kiképzett A, B és C szintű felhasználók futtathatják	A teszt értelmezése automatikus riport formájában történik. Az értelmezésért felelősséget B vagy C szintű pszichológus vállalja, aki lehet a teszt fejlesztője is, amennyiben elérhető a kliens számára	
	II/2. Összetett személyiség-tesztek					
	II/3. Szakértői rendszerek					

II. táblázat (folyt.)

A tesztek besorolása	III./1. Projektív eljárások	Pszichometriai követelmények Ellenőrzött pontozási kritérium-rendszer; Reliabilitás: értékelők közötti egyezés; Validitás: szakértői konszenzus	A teszt használatának célja	A teszt felvételére és kiértékelésére (pontozására) vonatkozó kiképzettségi és szupervíziós követelmények A tesztfelvétel és kiértékelés a tesztre vonatkozó speciális ismeretek és gyakorlati kiképzést igényel, ezért ezeket a B szintű felhasználók szupervízióval; a C szintű felhasználók önállóan végezhetik	A teszteredmények értelmezésére vonatkozó speciális kiképzés	Pszichológiai szakvélemény kiadása
	III. Kvalitatív – neuro-pszichológiai vagy más tartalomelemzési – eljárások					